

VYJÁDRĚNÍ BYTÍ A VLASTNĚNÍ V RUSKÉM JAZYCE

1) Vyjádření bytí

- sloveso *быть* (быть) se standardně v ruském jazyce v *přítomném čase NEVYJADŘUJE*, a to se týká jak slovesa sponového, tak plnovýznamového.

Např.: *Он большой.* – *Он JE VELKÝ.*

Петя мой хороший друг. – *Petr JE můj dobrý PŘÍTEL.*

Маша дома. – *Máša JE DOMA.*

В городе новый театр. – *Ve městě JE nové divadlo.*

- sloveso *быть* tedy v ruské větě vyjadřujeme pouze v určitých případech, a to:

a) v minulém čase: *В городе БЫЛ новый театр. Петя БЫЛ мой хороший ДРУГ.*

Sloveso *быть* má formu sg. 1. – 2. *был*, 3. *был, была, было*; pl. 1. – 2. – 3. *были*.

b) v budoucím čase: *В городе БУДЕТ новый театр. Петя БУДЕТ мой хороший ДРУГ.*

Sloveso *быть* má formu sg. 1. *буду*, 2. *будешь*, 3. *будет*; pl. 1. *будем*, 2. *будете*, 3. *будут*.

c) v přítomném čase – můžeme použít pouze formu 3. os. sg. (*есть*) nebo pl. (*есть*). Tyto tvary lze použít JEN jako PLNOVÝZNAMOVÉHO SLOVESA (až na výjimky), a to:

ca) v oznamovací větě, pokud chceme *zdůraznit*, že něco skutečně je, existuje, nebo se někde vyskytuje, nebo poukazujeme na možnost něčím disponovat.

Srov.: *Есть разные теории.* – Existují různé teorie.

На солнце есть пятна. – Na slunci jsou/se vyskytují skvrny.

В магазине есть яблоки. – V obchodě jsou (v prodeji, tj. k dispozici) jablka.

В комнате есть две кровати. – V pokoji jsou (k dispozici) 2 lůžka.

Jako sponové sloveso se tvarů *есть* a *есть* používá výjimečně, a to v případech, kdy je to absolutně nezbytné, např. v definicích.

Místo nevyjádřeného sponového *есть/есть* vkládáme v psaném projevu pomlčku (–). Někdy pozice pomlčky rozhoduje o smyslu věty!

Např.: *Брат – мой учитель.* (Bratr je můj učitel.) x *Брат мой – учитель.* (Můj bratr je učitel.)

cb) v otázce – pokud se ptáme na to, zda něco vůbec je/existuje/vyskytuje se, či zda někdo něco má/něčím disponuje.

Srov.: *Есть в городе театр?* – Ve městě je divadlo?

odp.: *Да, есть./Нет.*

Есть у вас машина? – Máte/Vlastníte auto?

odp.: *Да, есть./Нет.*

Есть у Вас сын? – Máte syna?

odp.: *Да, есть./Нет.*

2) Vyjadřování vlastnění

- ruština standardně nepoužívá sloveso *мít* v takovém rozsahu, jako čeština, kde je použití slovesa *мít* značně rozšířeno vlivem němčiny (něm. *haben*).

- v ruštině proto rozlišujeme význam I) „*мít*“ – „vlastnit“, „trvale něčím disponovat“

II) „*мít*“ v ostatních významech (*быть, mít povinnost* apod.).

- *МÍT* ve významu „vlastnit, trvale disponovat“ se v ruštině vyjadřuje opisem *У МЕНЯ/ТЕБЯ/... (ЕСТЬ), БУДЕТ, БЫЛ* (negace *У МЕНЯ НЕТ/НЕ БУДЕТ/НЕ БЫЛ*)

Např.: *У меня есть (была, будет) машина.* – Mám auto.

У брата есть дача. – Bratr má chatu.

Sloveso *есть* se vypouští, jestliže se zdůrazňuje a) kvalita/příznak, b) kvantita/počet, c) bližší určení;

Např.: *У Марка новый дом.* – Marek má nový dům. (kvalita/příznak)

У нас два сына. – Máme dva syny. (kvantita/počet)

У Марка такса Макс. – Marek má jezevčíka *Махе*. (vlastní jméno)